

Digitally signed by
Library TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity
of this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

DREPT PRIVAT ROMAN

SUPORT DE CURS

CHIȘINĂU
2019

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**FACULTATEA CONSTRUCȚII, GEODEZIE ȘI CADASTRU
DEPARTAMENTUL INGINERIE, DREPT ȘI EVALUAREA IMOBILULUI**

DREPT PRIVAT ROMAN

SUPPORT DE CURS

**Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2019**

CZU 347(37)(075.8)

C 43

Suportul de curs la disciplina *Drept privat roman* include 11 teme de studiu și are sarcina de a crea viziuni clare asupra cunoașterii conceptelor de bază privind originile dreptului privat roman, acesta constituind o primă treaptă a jurisprudenței în general, însușirea terminologiei adecvate limbajului juridic și contribuirea la formarea unor abilități de gândire, de analiză și interpretare a conceptelor, a teoriilor juridice și chiar a textelor actelor normative, înțelegerea fenomenului juridic de către studenți și stimularea interesului acestora pentru cercetarea științifică.

Prezentul suportul de curs este destinat studenților anului I, specialitatea 0421.1. *Drept* din cadrul FCGC, Universitatea Tehnică a Moldovei.

Autor: lector universitar Natalia CHIRIAC

Recenzent: conf. univ., dr. Ina BOSTAN

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Chiriac, Natalia.

Drept privat roman: Suport de curs / Natalia Chiriac; Univ. Tehn. a Moldovei, Fac. Construcții, Geodezie și Cadastru, Dep. Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2019. – 217 p.

Referințe bibliogr. la sfârșitul temelor. – 50 ex.

ISBN 978-9975-45-575-6.

347(37)(075.8)

C 43

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Tema 1. NOȚIUNEA ȘI TRĂSĂTURILE PRINCIPALE ALE DREPTULUI PRIVAT ROMAN. ORGANIZAREA STATULUI ROMAN	5
1.1. Obiectul dreptului privat roman	6
1.2. Importanța dreptului privat roman	9
1.3. Diviziunile dreptului privat roman	114
Tema 2. IZVOARELE DREPTULUI PRIVAT ROMAN	29
2.1. Izvoarele dreptului în sens formal	300
2.2. Obiceiul	300
2.3. Legea	322
2.4. Edictele magistraților	344
2.5. Jurisprudența	36
2.6. Senatusconsultele	400
2.7. Constituțiunile imperiale	400
2.8. Opera legislativă a lui Justinian	411
Tema 3. PERSOANELE ÎN DREPTUL PRIVAT ROMAN	46
3.1. Noțiunea de persoană. Capacitatea juridică a persoanelor	47
3.2. Sclavii	49
3.3. Oamenii liberi	511
3.4. Oamenii liberi cu o condiție juridică specială	56
3.5. Colonii	556
3.6. Persoana juridică (morală)	57
Tema 4. FAMILIA ROMANĂ	62
4.1. Noțiunea de familie	63
4.2. Rudenia	64
4.3. Puterea părintească	65
4.4. Căsătoria	66
4.5. Adopțiunea și legitimarea	69
4.6. Emanciparea	71
4.7. Tutela și curatela	71
Tema 5. BUNURILE	77
5.1. Noțiunea și clasificarea bunurilor	77
5.2. Posesiunea	81
5.3. Proprietatea	83
5.4. Restricțiile (limitările) dreptului de proprietate	84
Tema 6. MODURILE DE DOBÂNDIRE ȘI DE STINGERE A PROPRIETĂȚII ..	88
6.1. Clasificarea modurilor de dobândire a dreptului de proprietate	89
6.2. Ocupația (occupatio)	90
6.3. Tradiția (traditio)	91
6.4. Accesiunea (accessio)	92
6.5. Amestecul (confusio)	95
6.6. Specificația	95

6.7.	Dobândirea fructelor	96
6.8.	Mancipațiunea	96
6.9.	Procesul fictiv (<i>in iure cessio</i>).....	97
6.10.	Uzucapiunea	98
6.11.	Moduri de dobândire a proprietății prin lege	101
6.12.	Stingerea dreptului de proprietate	102
Tema 7.	DREPTURILE REALE ASUPRA UNOR BUNURI STRĂINE	105
7.1.	Generalități privind drepturile reale asupra bunurilor străine.....	105
7.2.	Servituțiile reale (prediale) și servituțiile personale.....	106
7.3.	Constituirea servituțiilor.....	111
7.4.	Stingerea servituțiilor	112
7.5.	Alte drepturi reale asupra lucrurilor străine	113
Tema 8.	OBLIGAȚIILE ÎN DREPTUL ROMAN.....	116
8.1.	Noțiunea de obligație și evoluția istorică a obligațiilor	116
8.2.	Elementele obligației.....	118
8.3.	Clasificarea obligațiilor.....	119
8.4.	Efectele obligațiilor	121
8.5.	Stingerea obligațiilor.....	128
Tema 9.	IZVOARELE OBLIGAȚIILOR ÎN DREPTUL PRIVAT ROMAN.....	138
9.1.	Contractele în dreptul privat roman	139
9.2.	Cvasicontractele	156
9.3.	Obligațiile delictuale	159
9.4.	Obligațiile cvasidelictuale.....	167
Tema 10.	PROCEDURA CIVILĂ ROMANĂ.....	173
10.1.	Noțiuni introductive privind procedura civilă romană.....	173
10.2.	Procedura legisacțiunilor.....	176
10.3.	Procedura formulară.....	180
10.4.	Procedura extraordinară	182
Tema 11.	SUCCESIUNEA ȘI CATEGORIILE EI	188
11.1.	Noțiunea succesiunii, categoriile ei. Principiile fundamentale ale dreptului succesoral roman	189
11.2.	Sucesiunea legală (<i>ab intestat</i>).....	190
11.3.	Sucesiunea deferită contra testamentului	192
11.4.	Sucesiunea testamentară.....	194
11.5.	Dobândirea moștenirii.....	197
11.6.	Sancțiunea moștenirii	199
11.7.	Legatele: noțiunea și caracterele, categoriile, condițiile și efectele.	
Fidecomisele.....		199
EXPRESII ȘI MAXIME JURIDICE LATINE		201
ANEXĂ. LEGEA CELOR XII TABLE.....		209

INTRODUCERE

Prezentul suport de curs conține un scurt rezumat al materialului de formare pentru studenții anului I, specialitatea 0421.1. *Drept*.

Dreptul privat roman reprezintă nu doar un element necesar al sistemului educațional clasic, ci și o condiție necesară pentru studierea în continuare a dreptului civil al Republicii Moldova. Includerea dreptului privat roman printre disciplinele de studiu ale specialității *Drept* se justifică prin necesitatea perfecționării nivelului de cultură generală al studenților. Însușirea disciplinei *Drept privat roman* va facilita înțelegerea legislației contemporane. De fapt, *Dreptul privat roman* constituie o bază, o primă treaptă a jurisprudenței în general.

Scopul acestei discipline constă în cunoașterea instituțiilor și legilor romane, dreptul roman fiind un important instrument de educație juridică, oferind în același timp specialistului o importantă bază documentară și științifică.

Cercetarea și studiul perseverent al dreptului roman oferă celor care îmbrățișează cariera dreptului posibilitatea de formare a deprinderilor care să le permită o analiză profundă a fenomenului juridic, folosirea corectă a judecăților logice, interpretarea veridică a normelor de drept și soluționarea echitabilă a spețelor. Totodată, dreptul Romei antice reprezintă o pagină importantă în evoluția lumii și a dreptului îndeosebi. Succesul dreptului roman, nu în ultimul rând, se explică prin măiestria juriștilor romani, prestigiul profesiei lor. În Roma antică s-au dezvoltat astfel de categorii și instituții juridice cum ar fi forma de exprimare a normelor juridice, tehnica juridică, acțiunea, procedura judiciară ș.a., care și-au păstrat aceleași caracteristici până în ziua de astăzi. Marea majoritate a termenilor juridici utilizați de societatea contemporană au fost introduși de juriștii Romei antice, care au pus temelia apariției științei dreptului – jurisprudența.

Cursul oferă posibilitate studenților de a cunoaște conceptele de bază privind originile și izvoarele dreptului roman, persoanele și capacitatea juridică, situația sclavilor, familia, succesiunile, contractele, drepturile reale din dreptul roman etc.

Studenții, în urma studierii prezentei discipline, vor putea corela, interpreta, utiliza, compara dreptul roman cu sistemul legislativ actual, observând în acest sens progresul dreptului și importanța influenței dreptului roman asupra dreptului autohton.

Disciplina *Dreptul privat roman* este inclusă în categoria unităților de curs umanistice pentru studenții programului de studiu 0421.1. *Drept*. Consolidarea materialului teoretic și obținerea abilităților practice se realizează în procesul de elaborare a referatelor, lucrărilor de verificare, soluționării spețelor și testelor, precum și a tezelor de licență.

Obiectivele principale ale cursului *Dreptul privat roman* constau în formarea la studenți a următoarelor abilități:

- înțelegerea importanței studierii dreptului privat roman prin prisma posibilității determinării evoluției normelor dreptului;
- conștientizarea modului în care principiile și instituțiile juridice romane au fost preluate de sistemul de drept romano-germanic;
- determinarea formelor de organizare a statului roman;
- interpretarea principiilor și instituțiilor juridice parvenite prin intermediul textelor juridice romane;
- aprecierea locului și rolului dreptului privat roman în reglementarea juridică a relațiilor civile;
- formarea unui vocabular juridic necesar abordării dreptului privat din Republica Moldova;
- utilizarea expresiilor juridice latine;
- explicarea importanței dreptului privat roman pentru sistemul de drept din țările Europei continentale.

Dat fiind faptul că în planul de învățământ al specialităților de drept cursurile de drept roman ocupă un spațiu mult restrâns raportat la densitatea și complexitatea disciplinei, alegerea temelor și a stilului în care sunt abordate seminarele devine critică și necesită o sistematizare rațională a celor mai importante instituții de drept privat roman, astfel încât studenților să li se ofere informația necesară în vederea aprofundării materiei.

În acest sens, prezentul suport de curs este structurat în mai multe compartimente menite să ajute studentul la însușirea cât mai corectă și simplă a tematicii propuse, și anume: *Obiectivele temei de studiu*, *Cuvinte-cheie*, *Structura temei*, *Referințe bibliografice*, *Sarcini pentru autoevaluare*, *Dicționar de termeni juridici latini*.

Referințe bibliografice

1. Anghel I. M. *Dreptul roman*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. București: Lumina Lex, 2000.
2. Anghel Ion M. *Drept privat roman*. Vol. I. București: Hyperion, 1991. - 191 p.
3. Bichicean Gh. *Drept roman. Instituții. Izvoare. Jurisdicții*. București: C.H. Beck, 2008.
4. Bocșan M. D. *Testamentul. Evoluția succesiunii testamentare în dreptul roman*. București: Lumina Lex, 2000.

5. Demetriad C.I. *Formele testamentului în dreptul roman și român*. Teză de licență. Craiova: Tipografia română N.I.Macavei, 1899.
6. Diaconescu Amelia. *Drept roman*. Vol.II. Curs în tehnologie ID/IFR. București: Editura Fundației România de Mâine, 2014. - 101 p.
7. Dimitrescu Gr. *Drept roman (Izvoare. Procedură. Persoane. Drepturi reale)*. Vol.I. București: Imprimeriile Independența. - 507 p.
8. Dumitrescu M.A. *Manual de drept roman*. Vol.II, București: Librăria ALCALAY & Comp., 1920. - 254 p.
9. Gidro R., Mișuțiu O. *Drept roman*. Partea I. Cluj-Napoca: Casa cărții de știință, 1996.
10. Jakotă M. *Dreptul roman*. Vol.II. Iași: Editura Fundației „Chemarea”, 1993. - 566 p.
11. Longinescu S.G. *Elemente de drept roman*. Volumul II. București: Carierul judiciar, 1929. -1263 p.
12. Molcuț E., Oancea D. *Drept roman*. București: Șansa, 1993. - 342 p.
13. Negru Ion. *Drept roman*. Universitatea Europeană „Dragan” din Lugoj, Facultatea Drept. - 435 p.
14. Sâmbrian T. *Drept roman. Principii, instituții și texte celebre*. București: Șansa, 1994. - 272 p.
15. Tomulescu C.Șt. *Drept privat roman*. București: Tipografia Univ. din București, 1973. - 500 p.